

**Югозападен университет „Неофит Рилски“
Благоевград
Философски факултет
Катедра „Философски и политически науки“**

Шмуел Хен Лави

**“Арабският социализъм“ като идеологическо движение в
съвременната политическа история на Египет“**

АВТОРЕФЕРАТ

**на дисертационен труд за придобиване на образователна и
научна
степен „Доктор“**

Област на висше образование:

3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление:

3.3. Политически науки

Научен ръководител: проф. д-р Борис Манов

Благоевград, 2026 г.

Дисертацията е обсъждана и насочена за публична защита пред научно жури на заседание на катедра „Философски и политически науки“ към Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград от..... Публичната защита на дисертацията ще се проведе на ... 2026 г., от ... часа, в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград

Дисертацията е с обем от 159 страници и се състои от: съдържание, увод, 3 глави, заключение, 19 таблици, фигури, диаграми и 4 илюстрации, изображения (снимки и графични елементи). За разработването на дисертацията са използвани 92 литературни източника на английски език.

Съдържание на автореферата

Увод.....	4
Съдържани на дисертацията.....	16
Заклучение.....	26
Научни приноси.....	35
Научни публикации.....	37
Декларация за научна етика.....	38

УВОД

Арабският социализъм, представляващ съчетание между панарабизъм и социалистически идеи, възниква в началото на XX век и обединява множество арабски държави за период от около три десетилетия. Комбинирайки панарабизма със социалистическите принципи, той придобива особено значение през 50-те и 60-те години на XX век, оказвайки значително влияние върху Египет при управлението на Насър, както и върху Сирия и Алжир.

Настоящото изследване разглежда Египет по времето на управлението на Насър.

Насър адаптира арабския социализъм към условията на Египет, приспособявайки концепцията към местните потребности. Той разработва арабския социализъм специално за нуждите на Египет, показвайки как една външна концепция може да бъде адаптирана към местните условия (YEŞİLBURSA, 2025).

Изследват се няколко взаимосвързани теми: идеологията на насъризма и арабския социализъм; социалната и икономическата трансформация, възникнала в резултат от взаимодействието между националната независимост. Тази рамка, представена от движения като партията Баас, се формира с течение на времето под въздействието на различни предизвикателства и последващи реформи, като в крайна сметка намира израз в акцента на нео-баасистката партия върху единството, свободата и социализма.

Разглеждат се измеренията и основните принципи на арабския социализъм, както и неговото приложение в Египет, като специално внимание се отделя на неговата методология, постижения и ограничения. Освен това изследването оценява практическата реализация на арабския социализъм при Насър, като анализира доколко неговите политики успешно превръщат идеологическата му визия в практика.

Актуалност на изследването

Актуалността на настоящото изследване произтича от продължаващия академичен дебат относно характера,

постиженията и ограниченията на арабския социализъм като политически и социално-икономически модел. Разбирането на идеологическите основи и практическото приложение на тази доктрина е от съществено значение за оценката на съвременното политическо развитие на Египет, развитието на националистическите движения и по-широките предизвикателства, пред които са изправени постколониалните държави, избрали самостоятелни пътища на модернизация. Освен това съвременните дебати относно държавната намеса, социалното равенство и националното развитие продължават да насочват вниманието към неуспешния исторически опит на Египет по времето на насъризма.

Обект, предмет, цел, задачи и хипотеза на изследването

Обект на дисертационния труд е политическата история на Египет през втората половина на XX век, а негов предмет е ролята на арабския социализъм като идеологическо течение при определянето на основните параметри на тази политика.

Целта на изследването е да се проследят формирането, институционализацията, прилагането и резултатите от политиките, разработени въз основа на идеологията на арабския социализъм по време на епохата на Насър, както и противоречията, възникнали между идеологическите стремежи и политическата практика.

За постигането на тази цел се поставят следните задачи:

- да се анализират концептуалните основи и историческите източници на арабския социализъм;
- да се идентифицират основните идеологически компоненти и теоретични характеристики на доктрината;
- да се изследва ролята на Насър във формирането и популяризирането на идеите на арабския социализъм;
- да се проучат механизмите, чрез които арабският социализъм е превърнат в държавни институции и публични политики;
- да се оценят социалните, политическите и икономическите последици от неговото прилагане в Египет;
- да се анализират вътрешните противоречия, критиките и структурните ограничения на експеримента с арабския социализъм.

Чрез изследването както на идеологическите принципи, така и на практическите резултати, настоящото изследване има за цел да задълбочи разбирането за взаимовръзката между политическата доктрина, изграждането на държавата и социално-икономическото развитие в съвременен Египет.

Изследователска хипотеза

Хипотезата на изследването е, че идеологическите цели на арабския социализъм, реализирани чрез политиките, формулирани и наложени от Насър в практиката на Египет по време на неговото управление, не постигат очакваните резултати и като цяло се оказват необосновани и вредни идеологически и политически конструкции за египетското общество.

Теоретична рамка на изследването от гледна точка на политическите науки: държави на развитието, теория на зависимостта и демографски преход.

Настоящото изследване се основава на три основни теории:

1. Теория на държавата на развитието (Developmental State Theory). Тази теория в областта на политическите науки и публичните политики се фокусира върху ефективните бюрократични структури и координираното планиране, които стимулират индустриалните промени. Успешните примери показват наличието на силни технократични институции, които са едновременно социално интегрирани и защитени от клиентелизма.
2. Теория на зависимостта (Dependency Theory). Тази теория от политическите науки изследва начина, по който глобалната икономическа интеграция създава структурни ограничения. Заместващата вноса индустриализация може да намали зависимостта само ако вътрешният производствен капацитет нарасне в достатъчна степен.
3. Теория на демографския преход (Demographic Transition Theory). Тази теория, принадлежаща към политическите науки и социологията, подчертава връзката между нарастването на населението и икономическата модернизация (Notestein, 1945). Бързото нарастване на населението може да неутрализира

повишаването на производителността и да изпревари икономическия растеж.

Методология

Изследователски метод

Изследователският метод представлява комбинация от количествени и качествени методи.

Количественият метод ще изследва данни от Египет, включително данни за селското стопанство и промишлеността, които са били обект на социалистическите политики на Насър през 60-те години, и ще се опита да покаже ефектите на тази политика върху египетското общество и икономика по това време.

Изследователските източници ще бъдат данни от този период, събрани от изследвания на Световната банка и Министерството на финансите на Египет, както и научни и икономически обзори на изследователи от цял свят, които са изучавали египетското общество.

Качественият метод ще изследва свидетелства на различни журналисти и изследователи, които по това време са пребивавали в Египет, запознали са се с качеството на живот на обикновените граждани и са разговаряли с много от тях. Тази съвкупност от свидетелства предоставя много непосредствена представа за качеството на живот на хората, живели в Египет през 60-те години на XX век при условията на социалистическата политика и преживели нейното въздействие.

Изследването ще провери дали съществува корелация между промените, извършени от Насър в политиката на Египет, и качеството на живот в страната, отразено в различни статистически данни.

Ограничения

Основните ограничения на изследването се състоят в невъзможността историческите източници да бъдат проверени чрез лични интервюта. Тъй като изследването е проведено от израелски докторант, поради съображения за сигурност той не е могъл да пътува до Египет и лично да се срещне както с хората, фигуриращи

в използваните от него исторически източници, така и с хората, които живеят в Египет днес.

Описание на съдържанието и проблемния обхват на главите на дисертационния труд

Глава първа „Идеологията на арабския социализъм“

Първата глава разглежда теоретичните основи на доктрината. В нея се дефинират понятията социализъм и арабски социализъм, изследват се техните интелектуални и исторически корени и се анализират политическите, социалните и икономическите условия, допринесли за възникването на арабската социалистическа мисъл. Особено внимание е отделено на основните принципи на идеологията, включително държавно ръководеното икономическо планиране, социалната справедливост, сътрудничеството между класите и влиянието на лидерството на Насър върху развитието на нейната идеологическа рамка.

. **Глава втора „Арабският социализъм в Египет при Гамал Абдел Насър“**

Втората глава се фокусира върху политическата среда, в която арабският социализъм се превръща в доминираща държавна идеология. Главата изследва възхода на режима на Насър, еволюцията на насъризма и формулирането на принципите на арабския социализъм в рамките на египетската политическа система. Освен това се разглежда институционализирането на идеологията чрез държавните структури и политики, като същевременно се оценяват критиките, противоречията и предизвикателствата, възникнали при нейното прилагане.

Глава трета „Прилагане и резултати от арабския социализъм в Египет“

Третата глава анализира практическото приложение на политиките на арабския социализъм и тяхното въздействие върху египетското общество. В нея се разглеждат аграрната реформа, индустриализацията, урбанизацията, развитието на образованието, социалното restructuring и външнополитическите инициативи. Оценяват се също така ефективността на тези

политики, техните икономически и политически последици, както и структурните ограничения, които са възпрепятствали техния успех. Специално внимание е отделено на връзката между идеологическите амбиции и реалностите на управлението, икономическото развитие и военните ангажменти.

Заклучение

Заклучението синтезира резултатите от изследването чрез сравняване на идеологическите цели на арабския социализъм с неговите практически резултати в Египет. В него се прави преоценка на постиженията и недостатъците на насърения експеримент, анализират се структурните фактори, определили неговото развитие, и се подчертава неговото значение за разбирането на политическата история на съвременен Египет.

Съдържание на дисертационния труд

Увод

- Актуалност на изследването
- Обект, предмет, цел и задачи на изследването
- Изследователска хипотеза
- Теоретична рамка
- Методология
- Ограничения
- Описание на съдържанието и проблемния обхват на главите на дисертацията

Глава първа. Идеологията на арабския социализъм

1.1. Концептуални основи на социализма и арабския социализъм

1.1.1. Определение на понятието „социализъм“

1.1.2. Определение на понятието „арабски социализъм“

1.2. Интелектуални и исторически корени на арабския социализъм

1.2.1. Исторически влияния и предпоставки за възникването на феномена арабски социализъм

1.2.2. Исторически влияния и обстоятелства, съпътстващи феномена на арабския социализъм

1.3. Основни принципи и идеологически компоненти

1.3.1. Предпоставки за възникването на арабския социализъм

1.3.2. Увеличаване и планиране на производството според държавната инициатива

1.3.3. Социалното измерение на арабския социализъм

1.3.4. Личността и лидерството на Насър при формирането на политиката

Глава втора. Арабският социализъм в Египет при Гамал Абдел Насър

2.1. Политически контекст и възход на режима

2.1.1. Началото на пътя към революционната промяна

2.1.2. Еволюцията на насъризма

2.1.3. Кризата в образованието и интелигенцията

2.1.4. Лично литературно-историческо свидетелство от пътуване в Египет: Кайро, Александрия и Асуан – доказателства за много ниско икономическо и културно равнище

2.1.5. Икономическото въздействие с оглед на военните усилия и стремежа на Насър към социален контрол

2.2. Идеологическо формиране на арабския социализъм на Насър

2.2.1. За Насър арабският национализъм представлява пълна независимост от всяко външно влияние, а външната политика е ориентирана към неутралитет между световните суперсили

2.2.2. Социализмът на Насър – източници и мотиви

2.2.3. Предпоставки и произход на „социализма“ в Египет при насъризма. Корените на арабския социализъм на Насър се основават на три основни мотива

2.3. Институционализиране на идеологията

2.3.1. Авторитарен контрол

2.3.2. Формулиране на политиката на Насър според неговото произведение „Философия на революцията“ – осъществяване на авторовата визия на практика

2.3.3. Вътрешна военна политика на Насър и провал на политиката

2.3.4. Насър през 1960 г.: политическа ситуация и вътрешна политика

2.4. Вътрешни противоречия и критики

2.4.1. Вътрешна критика – разочарование от подхода на „арабския социализъм“

2.4.2. Критика на насъризма

2.4.3. Военно поражение и крах на насъризма

Глава трета. Прилагане и резултати от арабския социализъм в Египет

3.1. Превръщане на идеологията в политическа практика – осъществяване на политиката

3.1.1. Теоретична обосновка – подходът на „социалистическия прагматизъм“

3.1.2. Невярна отчетност

3.1.3. Преломният момент

3.2. Социални и политически трансформации

3.2.1. Въздействието на националната революция

3.2.2. Индустриалните работници в дъното на социалната йерархия

3.2.3. Възникването на новата класа

3.2.4. Ниските слоеве на средната класа и тяхната революционна роля

3.2.5. Фелахът в политическия режим и икономическото развитие

3.2.6. Процесът на урбанизация в Египет

3.2.7. Недостатъци на аграрната реформа

3.2.8. Псевдокооперативите в селското стопанство

3.2.9. Провали на аграрната реформа

3.2.10. Образованието в селските райони

3.2.11. Разликата между селото и града

3.2.12. Селяните, работниците и профсъюзите

3.2.13. Обобщение

3.3. Политически и стратегически измерения

3.3.1. Описание на проблемите в Египет според свидетелствата на пътешественици и чуждестранни посетители по време на периода на „арабския социализъм“ на Насър

3.3.2. Арабската външна политика, САЩ и СССР и влиянието им върху Египет

3.3.3. Насър, неутралитетът и суперсилите: САЩ, СССР и Египет

3.3.4. Външна политика и доставка на оръжие от комунистическите държави и Съединените щати

3.3.5. Външна политика – изграждането на новия Асуански язовир

3.3.6. Дипломатическа реакция спрямо действията на Насър във връзка с доставките на оръжие, военната активност и строителството на новия язовир

3.3.7. Национализацията на Суецкия канал като дипломатическа демонстрация на сила от страна на Насър

3.4. Резултати, ограничения и структурни противоречия

3.4.1. Обобщение на резултатите в Египет – неуспехът да бъдат укрепени селяните и бедните

3.4.2. Проверка на икономическите резултати от политиката

3.4.3. Военни провали

3.4.4. Провали на икономическата политика

3.4.5. Икономическата визия на Насър, индустриализацията и предизвикателствата пред политиката

3.4.6. Вътрешни кризи след поражението

3.4.7. Икономическата цена на поражението

3.4.8. Вътрешни дела

3.4.9. За двете революции, през които преминава всяка нация

3.4.10. Политиката на Насър: регионално военно укрепване, бойни действия и техните икономически и политически последици – провали

3.4.11. Селско стопанство

3.4.12. Суецкият канал

3.4.13. Индустриализация

3.4.14. Национален доход

3.4.15. Валута и инфлация

3.4.16. Развитие на образователната мрежа в Египет (в хиляди) – средно образование

Заклучение – Идеология срещу реалност

- Външната и военната политика на Насър – създаването на митове
- Структурни ограничения и противоречия на развитието: преоценка на социалистическия експеримент на Насър в Египет – преосмисляне на провала отвъд идеологията
- Демографски натиск и размиване на развитието
- Урбанизация без необходимия капацитет за усвояване
- Асуанският язовир: хидроложки успех и структурни ограничения
- Индустриална концентрация и пространствени дисбаланси
- Стагнация в добивната промишленост и непълна автономия
- Национализация и административен капацитет
- Съвременно осъзнаване на структурното напрежение

Приноси на дисертационния труд

Препоръки за бъдещи изследвания

Библиография

СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИЯТА

Глава първа. Идеологията на арабския социализъм

Първата глава на дисертацията изгражда теоретичната и историческата рамка на изследването чрез разглеждане на възникването, развитието и идеологическите основи на арабския социализъм. Главата анализира арабския социализъм като специфично политическо и идеологическо явление, което съчетава принципите на социалната справедливост и икономическата модернизация със стремежите на арабския национализъм и политическото единство.

В началото на главата се разглеждат концептуалните основи на социализма и се проследява развитието на социалистическата мисъл в Европа. Представени са различни интерпретации на социализма, като се подчертава разнообразието на социалистическите доктрини и различните им подходи към собствеността, икономическата организация и социалното равенство. На този фон арабският социализъм е представен като специфичен идеологически модел, който се различава съществено както от марксисткия социализъм, така и от западната социалдемокрация.

Особено внимание е отделено на произхода на арабския социализъм и ролята на Мишел Афлак и партията Баас при формулирането на неговите теоретични принципи. В изследването се подчертава, че арабският социализъм възниква не като пряко продължение на европейските социалистически традиции, а като опит за адаптиране на социалистическите идеи към историческите, културните, религиозните и политическите реалности на арабските общества. Неговото развитие е тясно свързано с процесите на

деколонизация, национално освобождение и изграждане на държавността, които характеризират арабския свят през средата на XX век.

По-нататък в главата се разглеждат историческите и социалните условия, които благоприятстват възхода на арабския социализъм. Колониалното господство, икономическата изостаналост, социалните неравенства и отсъствието на силна индустриална работническа класа създават условия, различни от тези, които са оформили европейския социализъм. Вследствие на това социалната основа на арабския социализъм се формира не от пролетариата, а предимно от ниските слоеве на средната класа, армията и държавната бюрокрация. Тези групи играят решаваща роля в насърчаването на революционната промяна и модернизацията.

Значителна част от главата е посветена на основните идеологически компоненти на арабския социализъм. Сред тях се открояват държавната намеса в икономиката, съществуването на публична и частна собственост, стремежът към социална справедливост, ограничаването на икономическите неравенства и насърчаването на националната солидарност. За разлика от марксисткия социализъм, арабският социализъм отхвърля класовата борба и поставя акцент върху сътрудничеството между различните социални групи в рамките на единна национална общност. Социализмът се разглежда преди всичко като средство за постигане на по-широки национални цели, а не като самоцел.

Социалното измерение на арабския социализъм е разгледано чрез усилията му за насърчаване на социалното единство и намаляване на различията между отделните обществени групи. Политики като аграрната реформа, национализацията, разширяването на образованието и развитието на обществените услуги са анализирани като практически проявления на

идеологията. В главата се подчертава, че въпреки различията между отделните арабски социалистически режими, те споделят общи цели, насочени към укрепване на държавата и ускоряване на икономическата и социалната модернизация.

Специално внимание е отделено на личността и политическото лидерство на Гамал Абдел Насър. Изследването анализира факторите, допринесли за неговото идване на власт, и разглежда ролята му при формирането на политическата и идеологическата ориентация на Египет. Лидерството на Насър е представено като форма на харизматична власт, възникнала в отговор на дълбоките социални и политически трансформации, преживявани от египетското общество. Неговата модернизационна политика, акцентът върху арабското единство и опората върху държавните институции и армията играят централна роля за осъществяването на принципите на арабския социализъм.

В заключение главата показва, че арабският социализъм представлява уникален синтез между национализма и социализма, при който националните цели имат превес над класовите съображения. Въпреки разнообразието на националните модели и идеологическите интерпретации, арабският социализъм се превръща в една от най-влиятелните политически доктрини в арабския свят през втората половина на XX век и оказва трайно въздействие върху политическото, икономическото и социалното развитие на редица арабски държави.

Глава втора. Арабският социализъм в Египет при Гамал Абдел Насър

Втората глава разглежда практическото приложение и идеологическото развитие на арабския социализъм в Египет под ръководството на Гамал Абдел Насър. Анализирани са политическите, икономическите, социалните и идеологическите

основи на насъристкия режим, като особено внимание се отделя на взаимодействието между социализма, арабския национализъм, модернизацията и религията.

В началото на главата се разглежда политическият контекст, съпътствал възхода на революционния режим, установен след събитията от юли 1952 г. Проследява се постепенната еволюция на насъризма и се показва, че социализмът първоначално не е бил част от програмата на Свободните офицери. През първите години след революцията правителството провежда сравнително умерена икономическа политика, запазвайки елементи на частното предприемачество и осъществявайки ограничени аграрни реформи. Суецката криза от 1956 г. и променящата се международна среда обаче ускоряват прехода към по-активна държавна намеса и централизирано икономическо планиране.

Особено внимание е отделено на последователните етапи в развитието на икономическата политика на Насър. В периода 1960–1961 г. се очертава по-радикална ориентация, характеризираща се с мащабна национализация, разширяване на държавния сектор и въвеждане на амбициозни планове за развитие. В началото на 60-те години египетската държава контролира преобладаващата част от банковата система, застраховането, транспорта и индустриалните дейности. Тези промени са съпроводени от социални реформи, включващи ограничения върху частното богатство, прогресивно данъчно облагане, участие на работниците в управлението, минимални работни заплати и разширяване на безплатното образование.

Главата разглежда също така социалните последици от реформите на Насър и противоречията между идеологическите стремежи и социалната реалност. Въпреки значителните инвестиции в образованието и социалната политика, Египет се сблъсква с трайни проблеми, свързани с демографския растеж,

разрастването на бюрократията, понижаването на качеството на образованието и ограничената социална мобилност. Особено внимание се отделя на кризата сред интелигенцията и упадък на политическия плурализъм. Революционният режим постепенно превръща образованите слоеве в зависима и политически пасивна група, докато опозиционните гласове са подложени на цензура и репресии.

Значимо място заема анализът на съвременни свидетелства, описващи реалните социални и икономически условия в Египет. Чрез наблюденията на пътешественици и журналисти изследването представя контраста между официалния дискурс за революционните постижения и ежедневната действителност, преживявана от големи части от египетското население. Пренаселеността на градовете, бедността, недостатъчната инфраструктура, слабите обществени услуги и тежкото положение на селското население разкриват ограниченията на държавно ръководената модернизация. Особен акцент е поставен върху положението на фелахите, които продължават да понасят значителна икономическа тежест въпреки аграрните реформи и нарастващия държавен контрол върху селскостопанското производство.

Главата изследва и икономическите последици от арабския социализъм. Макар да са постигнати важни успехи, включително индустриализацията, изграждането на Високия Асуански язовир и разширяването на образованието, редица структурни проблеми остават нерешени. Бързият прираст на населението, неефективността на централното планиране, бюрократизацията, прекомерните военни разходи и зависимостта от външна помощ отслабват ефективността на икономическата политика. Въпреки че социалните неравенства са частично ограничени, очакваната цялостна трансформация на египетското общество остава незавършена.

Специално внимание е отделено на идеологическите основи на насъризма. Арабският национализъм е представен като централен компонент на политическата философия на Насър и като средство за утвърждаване на египетското лидерство в арабския свят. Насър разглежда арабското единство като стратегическа необходимост и възприема Египет като естествен център на регионалната интеграция. Арабският национализъм е тясно свързан с антиимпериализма, националната независимост и стремежа Египет да се превърне във водеща сила в Близкия изток и Африка.

Главата анализира и отношенията между социализма и религията. За разлика от класическия марксизъм, Насър се стреми да формулира специфично арабска и ислямска версия на социализма. Той се опитва да съчетае социалната справедливост и икономическото преразпределение с ислямските ценности и традиции. Тези усилия обаче пораждат напрежение с религиозните среди, особено с организацията „Мюсюлмански братя“, която разглежда социализма като несъвместим с исляма и обвинява режима в насърчаване на секуларизма и подкопаване на религиозния авторитет. В резултат този конфликт се превръща в едно от основните вътрешни предизвикателства пред насъристката система.

Значителна част от главата е посветена на идеологическите принципи, формулирани в съчиненията на Насър и в Националната харта от 1962 г. Социалната справедливост, антифеодализмът, националната независимост, обществената собственост и икономическото планиране са представени като основи на революционния проект. В същото време ограничената частна собственост е допускана под държавен контрол. Насър възприема социализма като средство за постигане на национално развитие, намаляване на неравенствата и укрепване на демократичното участие. Практическото осъществяване на тези цели обаче е

ограничено от икономическите трудности, административната неефективност и нарастващия авторитаризъм.

В заключение главата показва, че арабският социализъм при Гамал Абдел Насър представлява уникален опит за съчетаване на национализма, социализма, модернизацията и елементи от ислямската традиция в рамките на единна идеологическа система. Макар режимът да осъществява значителни промени в областта на образованието, индустриализацията и социалната политика, много от амбициозните му цели остават само частично реализирани. Противоречията между революционните идеали и практическата действителност, съчетани с нарастващата централизация и политическите репресии, ограничават способността на насъризма да осъществи цялостната социална и икономическа трансформация, замислена от неговия създател.

Глава трета. Прилагане и резултати от арабския социализъм в Египет

Третата глава анализира практическото приложение на арабския социализъм в Египет и оценява неговите политически, социални и икономически последици. Тя се съсредоточава върху превръщането на идеологическите принципи в държавна политика и изследва степента, в която целите, провъзгласени от Гамал Абдел Насър, са били постигнати.

Главата започва с разглеждане на теоретичните основи, върху които се изграждат социалистическите политики, и противопоставя модела на Насър на по-прагматичните форми на социализма. Изтъква се, че арабският социализъм в Египет се характеризира с мащабна държавна намеса, централизирано планиране и широкообхватна национализация, но не притежава необходимата гъвкавост за адаптиране на икономическата политика към променящите се условия. Липсата на прагматични механизми и

доминирането на идеологическите съображения често възпрепятстват ефективното реагиране на структурните проблеми и допринасят за нарастването на задлъжнялостта и икономическата неефективност.

Особено внимание е отделено на явлението бюрократизация и на появата на неточни отчетни практики в държавните институции. Официалната статистика и публичните декларации често представят завишени показатели за икономически успех, докато производителността остава сравнително ниска. Работниците формално се ползват със социални придобивки и представителство, но профсъюзите и трудовите организации функционират под строг държавен контрол, което ограничава реалното участие и независимата защита на техните интереси. Към средата на 60-те години египетското правителство се изправя пред нарастващи финансови затруднения и е принудено да въведе мерки за икономии, което разкрива ограниченията на предходната експанзионистична политика.

По-нататък главата разглежда социалните трансформации, породени от революцията. Въпреки че арабският социализъм провъзгласява социална справедливост и премахване на експлоатацията, индустриалните работници не се превръщат в основните бенефициенти на системата. На практика се формира нова бюрократична и управленска прослойка, която натрупва значителни привилегии. Разширяването на държавния сектор и концентрацията на икономическата власт в държавните институции допринасят за формирането на „нова класа“, чиито интереси постепенно се разминават с провъзгласените от режима егалитарни идеали.

Особен акцент е поставен върху ролята на ниските слоеве на средната класа в революционния процес. Именно тези групи представляват основната социална опора на режима и играят

решаваща роля при формирането на политическата и идеологическата ориентация на следреволюционен Египет. В същото време традиционното селско население остава силно зависимо от държавните институции и административните структури. Въпреки аграрната реформа и широката държавна намеса в селското стопанство, общото въздействие върху жизнения стандарт на египетските селяни остава ограничено. Бързият демографски растеж и недостигът на обработваема земя възпрепятстват превръщането на земеделието в достатъчна основа за решаването на социално-икономическите проблеми на Египет.

Главата оценява и един от най-амбициозните проекти на епохата на Насър – изграждането на Високия Асуански язовир. Макар проектът успешно да регулира течението на Нил, да разширява напояването и да допринася за развитието на селското стопанство и регионалното развитие, той поражда и значителни екологични и икономически проблеми. Засоляването на почвите, заблацияването, екологичните промени и нарастващите разходи за поддръжка показват, че ползите от проекта са съпътствани от сериозни дългосрочни последици. По този начин Високият Асуански язовир се превръща в символ както на постиженията, така и на ограниченията на държавно ръководената модернизация.

Отделен раздел е посветен на процесите на урбанизация и индустриализация. Бързият демографски растеж и масовата миграция от селските райони към големите градове оказват огромен натиск върху инфраструктурата, жилищния фонд, транспорта и обществените услуги. Кайро и Александрия се превръщат в центрове на демографска концентрация и икономическа активност, докато много райони остават слабо развити. Макар промишленото производство да се разширява значително през първите години на управлението на Насър, темповете на растеж се забавят в края на 60-те години и структурните слабости стават все по-очевидни.

Главата анализира също така моделите на държавни инвестиции и външната търговия. Значителни ресурси са насочени към селското стопанство, транспорта и големите инфраструктурни проекти, докато сравнително ограничено внимание се отделя на образованието, здравеопазването и социалните услуги. Въпреки усилията за индустриализация и модернизация, Египет става все по-зависим от вноса, а търговските дефицити се увеличават. Нарастващото бреме на военните разходи, съчетано с демографския натиск и неефективното икономическо планиране, допринася за засилване на външната зависимост и финансовите затруднения.

Накрая главата оценява по-широкото историческо значение на арабския социализъм в Египет. Тя стига до извода, че моделът на Насър успява да ускори индустриализацията, да разшири капацитета на държавата и да насърчи осъществяването на важни проекти за развитие. Въпреки това продължаващата бюрократична неефективност, демографският натиск, икономическите дисбаланси и нарастващата централизация ограничават реализирането на неговите идеологически цели. Разминаването между революционните обещания и практическите резултати разкрива вътрешните противоречия на арабския социализъм и показва трудностите при осъществяването на ускорена модернизация единствено чрез централизиран държавен контрол.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Резултатите от проведеното в настоящата дисертация изследване **потвърждават хипотезата**, формулирана в началото на разработката, а именно, че идеологическите цели на арабския социализъм, реализирани чрез политиките, които Гамал Абдел Насър формулира и налага в Египет по време на своето управление, не постигат очакваните резултати и като цяло се оказват необосновани и вредни идеологически и политически конструкции за египетското общество, като така тя **става теза** на дисертацията, която се конкретизира чрез следните основни изводи:

Външната и военната политика на Насър – създаването на митове

Второто поражение на Египет през 1956 г. (след първоначалния шок от поражението през 1948 г.) не предизвиква същата степен на обществено самовглъбяване и политическо безпокойство. Причината е отчасти в това, че военното поражение е компенсирано от значителна политическа победа, а отчасти и защото значението на конфликта е прикрито чрез създаването на редица митове. Три убеждения оказват особено силно влияние върху арабското обществено съзнание.

Първо, Египет е победен от Франция и Великобритания, а не само от Израел. Второ, поражението е резултат от липсата на арабско единство, което оставя Египет изолиран срещу тристранна агресия. Трето, Египет е спасен от последиците на поражението благодарение на намесата на Съветския съюз, превърнал се в негов съюзник година по-рано.

Третото убеждение представлява политически мит, основан на съчетание между дезинформация и самозаблуда. Събитията от октомври и ноември 1956 г. показват, че съветското ръководство не

предприема активни действия, докато президентът на САЩ и други американски представители многократно не заявяват, че Съединените щати не подкрепят действията на Великобритания, Франция и Израел. Едва след това СССР застава зад египетската позиция и отправя остри предупреждения към нападателите. Въпреки това той не разполага с реалната сила да гарантира изтеглянето на Израел от Синайския полуостров, което е постигнато единствено чрез натиска на САЩ. Независимо от това митът за „съветското спасение“ се утвърждава трайно в арабското обществено съзнание.

Военните митове са по-разбираеми, тъй като частично се основават на реални факти. Египет действително воюва сам, докато Израел разполага с подкрепата на Франция и Великобритания. Именно тези интерпретации вероятно допринасят за погрешната оценка на Насър и съветското ръководство относно реалното съотношение на силите между Египет и Израел.

Митът от 1956 г., че Египет е устоял сам срещу трима противници и е победил, се запазва повече от десетилетие. Поражението през 1967 г. окончателно го разрушава. Този път поражението е както военно, така и политическо. Три арабски държави, подкрепени от други арабски страни, са победени от Израел. Опитите за създаване на нови митове се оказват значително по-малко успешни.

Показателен е и езиковият аспект на проблема. Поражението от 1948 г. е наречено „Накба“ („Катастрофа“), докато далеч по-тежкото поражение от 1967 г. е определено като „Накса“ („Неуспех“ или „Отстъпление“). По този начин езикът се превръща в инструмент за ограничаване на обществената дискусия и за прикриване на реалните мащаби на военното поражение (Bernard Lewis, 1970, pp. 171–172).

Структурни ограничения и противоречия на развитието: преоценка на социалистическия експеримент на Насър в Египет

Изследването показва, че социалистическият експеримент на Гамал Абдел Насър в периода 1956–1970 г. продължава да бъде предмет на научни дебати. Докато по-ранните интерпретации акцентират върху неговия националистически и антиимпериалистически характер (Waterbury, 1983), по-късните анализи го разглеждат в контекста на арабския социализъм и държавно ръководеното развитие (Richards & Waterbury, 2008).

Настоящото изследване стига до извода, че ограниченията на насъристкия социализъм не произтичат единствено от идеологията или от геополитическите условия на Студената война. Основните причини за неговия неуспех имат структурен, демографски и икономически характер. Те включват ускорения демографски растеж, ограничения административен капацитет, неравномерното регионално развитие, стагнацията в добива на природни ресурси и слабите индустриални основи на египетската икономика.

Режимът се стреми да осъществи модернизация чрез централизирано планиране, национализация и мащабни инфраструктурни проекти, най-значимият от които е Високият Асуански язовир. Модернизационният процес обаче напредва по-бързо, отколкото институциите могат да го поддържат, което води до натрупване на структурни проблеми.

Анализът на икономическите показатели подкрепя тезата, че провалът на насъристкия модел не се дължи на липса на амбиция, а на демографския натиск, административната слабост и ограничените ресурси, които възпрепятстват устойчивото развитие.

Високият Асуански язовир успява да регулира водите на Нил, но не води до съществено повишаване на производителността. Индустриалният растеж остава ограничен, а национализацията централизира управлението, без да повишава ефективността. Същевременно бързото нарастване на населението неутрализира значителна част от постигнатите икономически резултати.

Следователно египетският случай показва, че успешната модернизация изисква ефективно управление на демографските процеси, силни институции и устойчив икономически растеж. При отсъствието на тези предпоставки държавно ръководеното развитие може да доведе не до устойчив напредък, а до свръхразвитие на административния апарат, икономически дисбаланси и натрупване на нови структурни проблеми.

Демографски натиск и размиване на резултатите от развитието

Демографските данни показват, че в периода на управление на Гамал Абдел Насър не съществува пряка зависимост между нарастването на населението на Египет и повишаването на жизнения стандарт. Между 1960 и 1970 г. населението на страната нараства средно с около 2,5% годишно (Tsuk, 1981), като към 1970 г. достига 33,3 милиона души. По-голямата част от населението е концентрирана в долината и делтата на река Нил, където гъстотата достига между 700 и 1200 души на квадратен километър.

Бързият демографски растеж оказва силен натиск върху жилищния фонд, здравеопазването, образованието, транспорта и пазара на труда. Макар в определени сектори да се наблюдава увеличение на промишленото и селскостопанското производство, доходът на глава от населението нараства сравнително ограничено.

Настоящото изследване въвежда понятието „демографска компресия“, чрез което се обозначава ситуация, при която икономическият растеж постоянно се обезценява от ускореното нарастване на населението. Анализът на социалистическите политики на Насър през 60-те години потвърждава тезата, че резултатите от развитието следва да се оценяват не само чрез абсолютните производствени показатели, но и в контекста на демографската динамика (Richards & Waterbury, 2008).

Египет не разполага с ефективни механизми за управление на демографските процеси чрез образователни кампании, политики за семейно планиране или диверсификация на заетостта в селските райони. Поради това държавното планиране функционира в условията на непрекъснато нарастващо търсене на ресурси и услуги.

Урбанизация без достатъчен капацитет за усвояване

Изследването показва, че индустриализацията и изграждането на нови предприятия стимулират мащабна миграция от селските към градските райони. Между 1960 и 1970 г. Египет преживява значителна вътрешна миграция, насочена предимно към Кайро и Александрия (Derman, 1979).

Градската инфраструктура обаче се оказва неспособна да поеме нарастващото население. Пътната мрежа обхваща ограничени части от големите градове, транспортните системи се влошават, а недостигът на жилища води до формирането на неформални селища и заселване на маргинални пространства, включително исторически гробищни комплекси в Източен Кайро (Tsuk, 1981).

Тази ситуация съответства на концепцията за „урбанизация без индустриално усвояване“ (Todaro, 1969), при която миграцията

към градовете изпреварва възможностите на икономиката да осигури достатъчно работни места и обществени услуги.

Вместо да разпространи икономическото развитие равномерно в страната, индустриалната и административната концентрация допринася за засилване на доминиращото положение на големите градски центрове. В резултат възниква своеобразен „градски взрив“, характеризиращ се със свръхнатоварена инфраструктура, пренаселеност и задълбочаване на социалните неравенства.

Високият Асуански язовир: хидроложки успех и структурни ограничения

Високият Асуански язовир представлява най-мощният проект в модернизационната стратегия на Насър. От технологична гледна точка той постига значителни успехи чрез контрол върху наводненията, разширяване на напояваните площи и производство на хидроенергия (Derman, 1979; Waterbury, 1983).

Благодарение на проекта приблизително един милион египтяни получават възможност за по-интензивно земеделско производство, а напояването се превръща в целогодишен процес. Наред с положителните резултати обаче язовирът поражда и редица екологични и икономически проблеми.

Задържането на богатите на хранителни вещества наноси в езерото Насър намалява естественото плодородие на почвите и увеличава зависимостта от изкуствени торове. Въпреки подобренията при някои култури, като ориза, селскостопанската производителност не успява да отговори на нуждите на бързо нарастващото население (Derman, 1979).

Индустриална концентрация и регионален дисбаланс

Данните за промишлената заетост от 1958 г. показват, че над половината от работниците в египетската индустрия са концентрирани в Кайро и Александрия, където работят съответно 23% и 28% от индустриалната работна сила (Lessawy, 1966). В същото време Горен Египет формира едва 5% от индустриалната заетост.

Тези данни показват, че индустриализацията не води до равномерно развитие на регионите. Въпреки създаването на предприятия в Махала ал-Кубра, Суец и района на Асуан, основните икономически ползи продължават да се концентрират в големите градове.

По този начин египетският опит поставя под съмнение предположението, че социалистическото планиране автоматично води до по-справедливо териториално разпределение на ресурсите. Напротив, централизираната икономическа политика засилва концентрацията на производство и инвестиции около вече съществуващите икономически центрове (Evans, 1995).

Стагнация в добива на суровини и непълна икономическа автономия

Изследването показва, че между 1966 и 1970 г. производството на минерални суровини в Египет бележи застой. Добивът на желязна руда намалява, а производството на фосфати се характеризира с временни колебания, без да отбележи устойчив растеж.

В резултат на това страната остава зависима от внос на суровини, включително от други социалистически държави. Този резултат потвърждава тезите на теорията на зависимостта, според която политиката на заместване на вноса не може да доведе до

истинска икономическа независимост без развитие на собствена суровинна база (Cardoso & Faletto, 1979).

Национализация и управленски капацитет

Една от основните слабости на насъристкия модел се оказва ниската административна и управленска ефективност. Изследването стъпва върху данни от анализа на Lessawy (1966), който установява сериозен недостиг на квалифицирани мениджъри, технически специалисти и ръководни кадри в 58 държавни предприятия.

Национализираните предприятия често страдат от свръхбюрокрация, ниска ефективност и прекомерна заетост. Макар отделни институции, като Администрацията на Суецкия канал, да демонстрират по-висока ефективност, те остават по-скоро изключение, отколкото правило.

От гледна точка на теорията за развиващата държава (Evans, 1995), египетският опит показва, че промяната на собствеността без модернизация на управленските практики не води до значително повишаване на производителността.

Осъзнаване на структурното напрежение

Още през 1962 г. израелският социалдемократически вестник „Давар“ определя египетската икономика като намираща се в структурна задънена улица и обръща внимание на нарастващата зависимост на режима от външен капитал (Davar, 1962).

Тази оценка свидетелства за ранно осъзнаване на ограниченията на насъристкия модел. От една страна, режимът провъзгласява икономическа самостоятелност и социалистическо развитие, а от друга – все по-силно разчита на външна финансова и

икономическа подкрепа. Това противоречие между идеологическата автономия и практическата зависимост се превръща в една от основните характеристики на египетския социалистически експеримент.

НАУЧНИ ПРИНОСИ

А) Теоретични приноси

1. Осъществен е цялостен политологичен анализ на доктрината на арабския социализъм, като са систематизирани основните научни изследвания по проблема и е изяснена ролята на арабския социализъм като идеологическа основа на политическото развитие на Египет по време на управлението на Гамал Абдел Насър.
2. Концептуализирани и анализирани са понятията „социализъм“ и „арабски социализъм“, като са изследвани техните интелектуални и исторически корени, както и политическите, социалните и икономическите предпоставки за възникването и развитието на арабската социалистическа идея. Изведени са основните характеристики, постижения и ограничения на арабския социализъм като политически и социално-икономически модел.
3. Формулирана и аргументирано защитена е тезата, че разбирането на идеологическите основи и практическата реализация на арабския социализъм е необходимо условие за анализ на политическото развитие на съвременен Египет, на арабските националистически движения и на предизвикателствата пред постколониалните държави, избрали самостоятелен път на модернизация.

Б) Теоретико-приложни приноси

4. Въведено и аргументирано е понятието „демографска компресия“, чрез което се обяснява влиянието на ускорения демографски растеж върху ограничаването на икономическото развитие, жизнения стандарт, административната ефективност и социалната политика в Египет през 60-те години на XX век.

5. Доказано е, че централизираната социалистическа икономическа политика не води автоматично до териториално балансирано развитие, а напротив – допринася за задълбочаване на регионалните различия чрез концентрация на индустриалното производство, инвестициите и административните ресурси в Кайро и Александрия.
6. Установено е, че недостатъчният управленски и административен капацитет представлява един от основните фактори за ограничената ефективност на насъристкия социалистически модел. Показано е, че разширяването на държавната собственост чрез национализация не е съпроводено с изграждането на необходимия технократичен и управленски потенциал, което съществено ограничава резултатите от провежданите икономически политики.

НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ

Lawi, Sh. (2023). Economic and political consequences of the wave of asylum seekers in Europe in the last 10 year. Conference Proceedings: Doctoral conference - 16/18 December 2025: SWU. Blagoevgrad. Bulgaria. pp. 624-631. Университетско издателство „Неофит Рилски“, Благоевград. <https://yearbookpsy.swu.bg/wp-content/uploads/2024/06/Doctoral-School-and-7th-Doctoral-Scientific-Session-of-the-Faculty-of-Philosophy-2023.pdf>

Lavi, S. (2025). “Understanding the "Arab socialism" in Egypt”, Open Journal for Studies In Sociological Studies (OJSH), Center for Open Access in Science (COAS), Belgrade. Serbia. <https://doi.org/10.32591/coas.e-conf.11.181971>

Lavi, S. (2025). “Egyptian politics in the 21st century”, 11th International e-Conference on Studies in Humanities and Social Sciences, Center for Open Access in Science (COAS), Belgrade. Serbia. <https://doi.org/10.32591/coas.e-conf.11.181971>

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА НАУЧНА ЕТИКА

Дисертационният труд на тема „Арабският социализъм“ като идеологическо движение в съвременната политическа история на Египет“, представлява авторски текст.

При неговото разработване не са използвани чужди публикации и научни трудове в нарушение на авторските права без надлежно позоваване и цитиране.

SOUTH-WEST UNIVERSITY "NEOFIT RILSKI"
BLAGOEVGRAD
Faculty of Philosophy
Department of Philosophy and Political Sciences

Shmuel Hen Lavi, PhD student

Abstract of the Dissertation

of a doctoral thesis in the Field of higher education

3. Social, economic, and legal sciences

Professional field: 3. 3. Political sciences

Specialty: Politology

On the topic

of:

**“Arab Socialism” as an ideological movement in the modern political history of
Egypt**

Scientific Advisor: Prof. Boris Manov, Ph.D.

Blagoevgrad

2026

The dissertation is designated for a public defense before a scientific jury at a meeting of the Department of Department of Philosophy and Political Sciences at the Faculty of Philosophy of SWU "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

The dissertation has a volume of 159 pages and consists of content, introduction, 3 chapters, conclusion, tables 19, figures, diagrams, and illustrations 4, images (photographs and graphical elements). 92 references in English were used for the development of the dissertation.

Table of Contents:

Introduction	4
PhD Dissertation Synopsis	13
Conclusion	22
Scientific contributions	29
Scientific Publications	31
Declaration of scientific ethics	32

INTRODUCTION

Arab socialism, a blend of Pan-Arabism and socialist ideas, emerged in the early 20th century and unified multiple Arab countries for about three decades. Combining Pan-Arabism with socialist principles, it became prominent during the 1950s and 1960s, notably influencing Nasser's Egypt, as well as Syria and Algeria. This study examines Egypt during Nasser's era.

Nasser tailored Arab socialism to Egypt, adapting the concept to local needs. Nasser developed Arab socialism specifically for Egypt's needs, showing how an external concept could be adapted to local contexts (YEŞİLBURSA, 2025).

This study examines several interrelated topics: the ideology of Nasserism and Arab socialism; the social and economic transformation that emerged from the intersection of national independence. This framework, exemplified by groups such as the Ba'ath Party, was shaped over time through various challenges and subsequent reforms, ultimately culminating in the Neo-Ba'ath Party's emphasis on unity, freedom, and socialism.

The dimensions and core principles of Arab socialism, and its implementation in Egypt, with particular attention to its methodology, achievements, and limitations. Furthermore, the study evaluates the practical realization of Arab socialism under Nasser, assessing whether his policies successfully translated his ideological vision into practice.

Relevance of the Study

The relevance of this study lies in the ongoing academic debate regarding the nature, achievements, and limitations of Arab socialism as a political and socio-economic model. Understanding the ideological foundations and practical application of this doctrine is essential for assessing Egypt's modern political development, the development of nationalist movements, and the broader challenges facing postcolonial states choosing independent paths of modernization. Furthermore,

contemporary debates on state intervention, social equality, and national development continue to draw attention to the failed historical experience of Nasserist Egypt.

Object, subject, goal, tasks and hypothesis of the study

The object of the dissertation work is the political history of Egypt in the second half of the twentieth century, and its subject is the role of Arab socialism as an ideological movement in determining the main parameters of this policy .

The goal of the study is the formation, institutionalization, implementation and results of the policies developed on the basis of the ideology of Arab socialism during the Nasser era, as well as the contradictions that arose between ideological aspirations and political practice.

To achieve this goal, the following tasks are pursued:

To analyze the conceptual foundations and historical sources of Arab socialism ;

to identify the main ideological components and theoretical characteristics of the doctrine ;

to examine Nasser's role in formulating and promoting Arab socialist ideas ;

to investigate the mechanisms through which Arab socialism was translated into state institutions and public policy ;

to assess the social, political and economic implications of its implementation in Egypt ;

to assess the internal contradictions, critiques, and structural limitations of the Arab socialist experiment.

By examining both ideological principles and practical outcomes, this study seeks to deepen understanding of the relationship among political doctrine, state-building, and socio-economic development in modern Egypt.

Research Hypothesis

The hypothesis of the study is that the ideological goals of Arab socialism implemented in the policies that Nasser formulated and imposed in the practice of Egypt during his rule did not achieve the

expected results and, in general, turned out to be unfounded and harmful ideological and political constructs for Egyptian society.

Theoretical Framework of the research from Political Science: Developmental States, Dependency, and Demographic Transition

This study is based on three main theories:

1. Developmental State Theory. This theory in political science and public policy focuses on efficient bureaucracies and coordinated planning that drive industrial change, with successful cases showing strong technocratic institutions that are both socially embedded and protected from clientelism.

2. Dependency theory. This political science theory examines how global economic integration creates structural constraints. Import substitution can reduce dependency only if domestic productive capacity increases sufficiently.

3. Demographic transition theory. This theory, which belongs to the disciplines of political science and sociology, emphasizes the link between population growth and economic modernization (Notestein, 1945). Rapid population expansion can offset productivity gains and outpace demographic growth.

Methodology

Research Method

The research method is a combination of quantitative and qualitative methods.

The quantitative method will examine data from Egypt, including agricultural and industrial data, which were the target audience of Nasser's socialist policies in the 1960s, and will attempt to show the effects of this policy on the Egyptian society and economy at that time.

The research sources will be data from this period, collected from studies by the World Bank and the Egyptian Ministry of Finance, as well as scientific and economic reviews by researchers from around the world who examined the Egyptian society.

The qualitative method will examine testimonies from various journalists and researchers who were in Egypt at the time, experienced the quality of life of ordinary citizens, and spoke with many of them. This collection of testimonies provides a very intimate look at the quality of life of people who lived in Egypt in the 1960s under socialist policies and experienced their effects.

The study will examine whether there is a correlation between the changes made by Nasser in Egypt's policy and the quality of life in the country, as reflected in various statistical data.

limitations

The main limitations of the study were the inability to verify the historical sources through personal interviews. Because the research was conducted by an Israeli doctoral student, he was unable, for security reasons, to travel to Egypt and personally meet the people who appear in the historical sources he consulted and those who live in Egypt today.

Description of the Content and Problematic Scope of the Dissertation Chapters

Chapter One, The Ideology of Arab Socialism, examines the theoretical foundations of the doctrine. It defines the concepts of socialism and Arab socialism, explores their intellectual and historical origins, and analyzes the political, social, and economic conditions that contributed to the emergence of Arab socialist thought. Particular attention is devoted to the core principles of the ideology, including state-led economic planning, social justice, class cooperation, and the influence of Nasser's leadership on the development of its ideological framework.

Chapter Two, Arab Socialism in Egypt under Gamal Abdel Nasser, focuses on the political environment in which Arab socialism became the dominant state ideology. The chapter investigates the rise of Nasser's regime, the evolution of Nasserism, and the formulation of Arab socialist principles within the Egyptian political system. It further examines the institutionalization of the ideology through state structures and policies while evaluating the criticisms, contradictions, and challenges that emerged during its implementation.

Chapter Three, Implementation and Outcomes of Arab Socialism in Egypt, analyzes the practical application of Arab socialist policies and their impact on Egyptian society. The chapter explores agrarian reform, industrialization, urbanization, educational development, social restructuring, and foreign policy initiatives. It also assesses the effectiveness of these policies, their economic and political consequences, and the structural constraints that limited their success. Special consideration is given to the relationship between ideological ambitions and the realities of governance, economic development, and military commitments.

The conclusion synthesizes the findings of the study by comparing the ideological objectives of Arab socialism with its practical outcomes in Egypt. It reassesses the achievements and shortcomings of the Nasserist experiment, evaluates the structural factors that shaped its trajectory, and highlights its significance for understanding the political and developmental history of modern Egypt

Table of Contents of Dissertation

Introduction

- Relevance of the Study
- Object, subject, goal and tasks of the study
- Research hypothesis
- Theoretical Framework
- Methodology
- limitations
- Description of the Content and Problematic Scope of the Dissertation Chapters

Chapter One: The Ideology of Arab Socialism

1.1 Conceptual Foundations of Socialism and Arab Socialism

1.1.1 Definition of the Term “Socialism.

1.1.2 Definition of the Term “Arab Socialism.

1.2 Intellectual and Historical Origins of Arab Socialism

1.2.1 Historical Influence and Circumstances Behind the Phenomenon of Arab Socialism

1.2.2 Historical Influence and Circumstances of the Arab Socialism Phenomenon

1.3 Core Principles and Ideological Components

1.3.1 Background of Arab Socialism

1.3.2 Increasing and planning production according to the state initiative

1.3.3 The Social Dimension of Arab Socialism

1.3.4 Nasser's Personality and Leadership in Policy Formation

Chapter Two: Arab Socialism in Egypt under Gamal Abdel Nasser

2.1 Political Context and Rise of the Regime

2.1.1 The Beginning of the Path toward Revolutionary Change

2.1.2 The Evolution of Nasserism

2.1.3 The Crisis of Education and the Intellectuals

2.1.4 A Personal Literary–Historical Testimony of a Journey in Egypt: Cairo, Alexandria, and Aswan—Evidence of a Very Low Economic and Cultural Condition

2.1.5 The Economic Impact, considering the Military effort and Nasser's Drive for Social Control

2.2 Ideological Formulation of Nasser's Arab Socialism

2.2.1 Regarding Nasser, Arab nationalism represents complete independence from any foreign influence, with its foreign policy oriented toward neutrality between the global superpowers

2.2.2 Nasser's Socialism - Sources and Motivations

2.2.3 Background and Origins of "Socialism" in Egypt under Nasserism, The Origins of Nasser's Arab Socialism Are Rooted in Three Motivations

2.3 Institutionalization of the Ideology

2.3.1 Authoritarian Control

2.3.2 Formulation of Nasser's Policy According to His Writing In *The Philosophy of the Revolution*: The Author's Vision Put into Practice

2.3.3 Nasser's Domestic Military Politics and Policy Failures

2.3.4 Nasser in 1960: Political Situation and Domestic Policy

2.4 Internal Contradictions and Critiques

2.4.1 Internal Critique – Disappointment with the “Arab Socialism” Approach

2.4.2 Criticism of Nasserism

2.4.3 Military Defeat and the Collapse of Nasserism

Chapter Three: Implementation and Outcomes of Arab Socialism in Egypt

3.1 Translation of Ideology into Political Practice - Implementation of Policy

3.1.1 Theoretical Rationale - "Socialist pragmatism approach.”

3.1.2 False Reporting

3.1.3 The Turning Point

3.2 Social and Political Transformations

3.2.1 The Impact of the National Revolution

3.2.2 Industrial Workers at the Bottom of the Hierarchy

3.2.3 The Emergence of the New Class

3.2.4 The Lower Strata of the Middle Class and Their Revolutionary Role

3.2.5 The Fellah within the Political Regime and Economic Development

3.2.6 Urbanization Process in Egypt

3.2.7 Shortcomings of the Agrarian Reform

3.2.8 Pseudo-Cooperatives in Agriculture

3.2.9 Failures of Agrarian Reform

3.2.10 Education in Rural Areas

3.2.11 The Rural-Urban Gap

3.2.12 Peasants, Workers, and Trade Unions

3.2.13 Summary

3.3 Political and Strategic Dimensions

3.3.1 Description of the problems in Egypt according to accounts of travelers and foreign visitors to Egypt during Nasser’s period of “Arab Socialism.

3.3.2 Arab foreign policy, the U.S., and the USSR, and the Impact on Egypt

3.3.3 Nasser, Neutrality, and the Superpowers: U.S., USSR, and Egypt

3.3.4 Foreign policy and arms procurement from the communist countries and the United States

3.3.5 Foreign policy – The construction of the new Aswan Dam

3.3.6 Diplomatic reaction to Nasser's actions regarding the arms channel, military activity, and the construction of the new dam

3.3.7 The Nationalization of the Suez Canal as a Diplomatic Show of Force by Nasser

3.4 Outcomes, Limitations, and Structural Contradictions

3.4.1 Summary of Outcomes in Egypt—The Failure to Strengthen the Peasantry and the Poor

3.4.2 Testing the Economic Outcomes of the Policy

3.4.3 Military Failures

3.4.4 Economic Policy Failures

3.4.5 Nasser's Economic Vision, Industrialization, and Policy Challenges

3.4.6 Internal Crises Following the Defeat

3.4.7 The Economic Cost of Defeat

3.4.8 Domestic Affairs

3.4.9 On the Two Revolutions Every Nation Experiences

3.4.10 Nasser's Policy: Regional Military Strengthening, Combat, and Its Economic-Political Implications Failures

3.4.11 Agriculture

3.4.12 Suez Canal

3.4.13 Industrialization

3.4.14 National Income

3.4.15 Currency and Inflation

3.4.16 Development of the Education Network in Egypt (in thousands) Secondary education

Conclusion – Ideology vs. Reality

- Nasser's Foreign and Military Policy – The Creation of Myths

- Structural Constraints and Developmental Contradictions:
Reassessing Nasser's Socialist Experiment in Egypt - Rethinking Failure Beyond Ideology
- Demographic Compression and Developmental Dilution
- Urbanization Without Absorptive Capacity
- The Aswan High Dam: Hydrological Success, Structural Limits
- Industrial Concentration and Spatial Imbalance
- Mineral Stagnation and Incomplete Autonomy
- Nationalization and Administrative Capacity
- Contemporary Recognition of Structural Strain

Contributions of the dissertation

Recommendations for Future Research

Bibliography

PHD DISSERTATION SYNOPSIS

Chapter One: The Ideology of Arab Socialism

The first chapter of the dissertation establishes the theoretical and historical framework of the study by examining the emergence, development, and ideological foundations of Arab socialism. The chapter analyzes Arab socialism as a distinctive political and ideological phenomenon that combined the principles of social justice and economic modernization with the aspirations of Arab nationalism and political unity.

At the outset, the chapter discusses the conceptual foundations of socialism and traces the evolution of socialist thought in Europe. Various interpretations of socialism are presented, highlighting the diversity of socialist doctrines and their different approaches to property, economic organization, and social equality. Against this background, Arab socialism is introduced as a specific ideological model that differs significantly from both Marxist socialism and Western social democracy.

Particular attention is devoted to the origins of Arab socialism and the role of Michel Aflaq and the Ba'ath Party in formulating its theoretical principles. The study emphasizes that Arab socialism emerged not as a direct continuation of European socialist traditions but rather as an attempt to adapt socialist ideas to the historical, cultural, religious, and political realities of Arab societies. Its development was closely connected with the processes of decolonization, national liberation, and state-building that characterized the Arab world during the mid-twentieth century.

The chapter further examines the historical and social conditions that facilitated the rise of Arab socialism. Colonial domination, economic underdevelopment, social inequalities, and the absence of a strong industrial working class created circumstances different from those that

had shaped European socialism. Consequently, the social basis of Arab socialism was found not in the proletariat but primarily among the lower middle classes, the military, and the state bureaucracy. These groups played a decisive role in promoting revolutionary change and modernization.

A substantial part of the chapter is devoted to the principal ideological components of Arab socialism. These include state intervention in the economy, the coexistence of public and private ownership, the pursuit of social justice, the reduction of economic inequalities, and the promotion of national solidarity. Unlike Marxist socialism, Arab socialism rejected class struggle and emphasized cooperation among social groups within the framework of a unified national community. Socialism was regarded primarily as an instrument for achieving broader national goals rather than as an end in itself.

The social dimension of Arab socialism is examined through its efforts to promote social cohesion and reduce disparities between different social groups. Policies such as land reform, nationalization, expansion of education, and the development of public services are analyzed as practical expressions of the ideology. The chapter underlines that despite differences among Arab socialist regimes, they shared common objectives aimed at strengthening the state and accelerating economic and social modernization.

Special consideration is given to the personality and political leadership of Gamal Abdel Nasser. The study analyzes the factors that contributed to his rise to power and examines his role in shaping the political and ideological orientation of Egypt. Nasser's leadership is presented as a form of charismatic authority that emerged in response to the profound social and political transformations experienced by Egyptian society. His modernization policies, emphasis on Arab unity, and reliance on state institutions and the military played a central role in the implementation of Arab socialist principles.

In conclusion, the chapter demonstrates that Arab socialism represents a unique synthesis of nationalism and socialism in which national objectives prevail over class considerations. Despite the diversity of national experiences and ideological interpretations, Arab socialism became one of the most influential political doctrines in the Arab world during the second half of the twentieth century and left a lasting impact on the political, economic, and social development of several Arab states.

Chapter Two: Arab Socialism in Egypt under Gamal Abdel Nasser

The second chapter examines the practical implementation and ideological development of Arab socialism in Egypt under the leadership of Gamal Abdel Nasser. It analyzes the political, economic, social, and ideological foundations of the Nasserist regime, paying particular attention to the interaction between socialism, Arab nationalism, modernization, and religion.

The chapter begins by examining the political context that accompanied the rise of the revolutionary regime established after the events of July 1952. It traces the gradual evolution of Nasserism and demonstrates that socialism was not initially part of the Free Officers' program. During the first years after the revolution, the government pursued relatively moderate economic policies, preserving elements of private enterprise and implementing only limited agrarian reforms. The Suez Crisis of 1956 and the changing international environment, however, accelerated the transition toward greater state intervention and centralized economic planning.

Particular attention is devoted to the successive stages in the development of Nasser's economic policy. Between 1960 and 1961, a more radical orientation emerged, characterized by extensive nationalization, expansion of the public sector, and the introduction of ambitious development plans. By the early 1960s, the Egyptian state

controlled the overwhelming majority of banking, insurance, transportation, and industrial activities. Social reforms accompanied these changes and included limits on private wealth, progressive taxation, workers' participation in management, minimum wages, and the expansion of free education.

The chapter also examines the social consequences of Nasser's reforms and the contradictions between ideological aspirations and social realities. Despite substantial investments in education and social welfare, Egypt faced persistent problems related to demographic growth, bureaucratic expansion, declining educational quality, and limited social mobility. Special attention is paid to the crisis among intellectuals and the decline of political pluralism. The revolutionary regime gradually transformed the educated elite into a dependent and politically passive group, while opposition voices were subjected to censorship and repression.

An important section analyzes contemporary testimonies describing the actual social and economic conditions of Egypt. Through the observations of travelers and journalists, the study presents the contrast between the official discourse of revolutionary achievements and the everyday realities experienced by large parts of the Egyptian population. Urban overcrowding, poverty, inadequate infrastructure, poor public services, and the difficult conditions of the peasantry reveal the limitations of state-led modernization. Particular emphasis is placed on the situation of the fellahin, who continued to bear a significant economic burden despite agrarian reforms and increasing state control over agricultural production.

The chapter further investigates the economic consequences of Arab socialism. Although important achievements were realized, including industrialization, the construction of the Aswan High Dam, and the expansion of education, structural problems remained unresolved. Rapid population growth, inefficiencies of central planning,

bureaucratization, excessive military expenditures, and dependence on foreign assistance weakened the effectiveness of economic policies. While social inequalities were partially reduced, the anticipated transformation of Egyptian society remained incomplete.

Special attention is devoted to the ideological foundations of Nasserism. Arab nationalism is presented as a central component of Nasser's political philosophy and as an instrument for consolidating Egyptian leadership in the Arab world. Nasser viewed Arab unity as a strategic necessity and considered Egypt the natural center of regional integration. Arab nationalism was closely connected with anti-imperialism, national independence, and the ambition to establish Egypt as a leading force in the Middle East and Africa.

The chapter also explores the relationship between socialism and religion. Unlike classical Marxism, Nasser attempted to formulate a specifically Arab and Islamic version of socialism. He sought to reconcile social justice and economic redistribution with Islamic values and traditions. However, these efforts generated tensions with religious groups, particularly the Muslim Brotherhood, which regarded socialism as incompatible with Islam and accused the regime of promoting secularism and undermining religious authority. The resulting conflict became one of the major internal challenges confronting the Nasserist system.

A substantial part of the chapter examines the ideological principles articulated in Nasser's writings and in the National Charter of 1962. Social justice, anti-feudalism, national independence, public ownership, and economic planning are presented as the foundations of the revolutionary project. At the same time, limited private ownership was tolerated under state supervision. Nasser envisioned socialism as an instrument for achieving national development, reducing inequality, and strengthening democratic participation. Nevertheless, the practical

implementation of these goals was constrained by economic difficulties, administrative inefficiency, and growing authoritarianism.

The chapter concludes that Arab socialism under Gamal Abdel Nasser represented a unique attempt to combine nationalism, socialism, modernization, and elements of Islamic tradition within a single ideological framework. Although the regime achieved significant transformations in education, industrialization, and social policy, many of its ambitious objectives remained only partially fulfilled. The contradictions between revolutionary ideals and practical realities, together with increasing centralization and political repression, limited the ability of Nasserism to achieve the comprehensive social and economic transformation envisioned by its founder.

Chapter Three: Implementation and Outcomes of Arab Socialism in Egypt

The third chapter analyzes the practical implementation of Arab socialism in Egypt and evaluates its political, social, and economic consequences. It focuses on the transformation of ideological principles into public policy and examines the extent to which the objectives proclaimed by Gamal Abdel Nasser were achieved.

The chapter begins with an examination of the theoretical foundations underlying socialist policies and contrasts Nasser's model with more pragmatic forms of socialism. It argues that Arab socialism in Egypt was characterized by extensive state intervention, centralized planning, and large-scale nationalization, but lacked the flexibility required to adapt economic policy to changing realities. The absence of pragmatic mechanisms and the predominance of ideological considerations often prevented effective responses to structural problems and contributed to increasing indebtedness and economic inefficiency.

Special attention is devoted to the phenomenon of bureaucratization and the emergence of inaccurate reporting practices within state institutions. Official statistics and declarations frequently presented inflated indicators of economic success, while productivity remained relatively low. Workers formally enjoyed social benefits and representation, but trade unions and labor organizations operated under strict state control, limiting genuine participation and independent advocacy. By the mid-1960s, the Egyptian government faced growing financial constraints and was compelled to introduce austerity measures, revealing the limits of the earlier expansionist policies.

The chapter further examines the social transformations generated by the revolution. Although Arab socialism proclaimed social justice and the elimination of exploitation, industrial workers did not become the principal beneficiaries of the system. In practice, a new bureaucratic and managerial elite emerged and accumulated significant privileges. The expansion of the public sector and the concentration of economic power in state institutions contributed to the formation of a “new class,” whose interests increasingly diverged from the egalitarian ideals proclaimed by the regime.

Particular emphasis is placed on the role of the lower strata of the middle class in the revolutionary process. These groups constituted the principal social base of the regime and played a decisive role in shaping the political and ideological orientation of post-revolutionary Egypt. At the same time, the traditional rural population remained highly dependent on state institutions and administrative structures. Despite agrarian reform and extensive government intervention in agriculture, the overall impact on the living conditions of the Egyptian peasantry remained limited. Rapid demographic growth and the scarcity of cultivable land prevented agriculture from becoming a sufficient basis for solving Egypt’s socio-economic challenges.

The chapter also evaluates one of the most ambitious development projects of the Nasser era—the construction of the Aswan High Dam. While the project successfully regulated the Nile's flow, expanded irrigation, and contributed to agricultural and regional development, it also generated significant environmental and economic problems. Soil salinization, waterlogging, ecological changes, and increasing maintenance costs demonstrated that the benefits of the project were accompanied by substantial long-term consequences. The High Dam thus symbolized both the achievements and the limitations of state-led modernization.

A separate section examines the processes of urbanization and industrialization. Rapid population growth and mass migration from rural areas to major cities created enormous pressure on infrastructure, housing, transportation, and public services. Cairo and Alexandria became centers of demographic concentration and economic activity, while many regions remained underdeveloped. Although industrial production expanded significantly during the early years of Nasser's rule, the pace of growth slowed in the late 1960s, and structural weaknesses increasingly became apparent.

The chapter further analyzes patterns of government investment and foreign trade. Considerable resources were allocated to agriculture, transportation, and major development projects, whereas comparatively limited attention was devoted to education, health care, and social services. Despite industrialization and modernization efforts, Egypt became increasingly dependent on imports, and trade deficits widened. The growing burden of military expenditures, combined with demographic pressures and inefficient economic planning, contributed to rising external dependence and financial difficulties.

Finally, the chapter assesses the broader historical significance of Arab socialism in Egypt. It concludes that the Nasserist model succeeded in accelerating industrialization, expanding state capacity, and promoting

important development projects. However, the persistence of bureaucratic inefficiency, demographic pressures, economic imbalances, and increasing centralization limited the realization of its ideological goals. The discrepancy between revolutionary promises and practical outcomes revealed the inherent contradictions of Arab socialism and demonstrated the difficulties of achieving rapid modernization through centralized state control alone.

CONCLUSION

The results of the research carried out in this dissertation **prove the hypothesis** formulated at the beginning that the ideological goals of Arab socialism implemented in the policies that Nasser formulated and imposed in the practice of Egypt during his rule did not achieve the expected results and generally proved to be unfounded and harmful ideological and political constructs for Egyptian society. **It becomes its thesis**, which is specified in the following main **conclusions**:

Nasser's Foreign and Military Policy – The Creation of Myths

The second defeat, in 1956 (the first being the shock of defeat in 1948), did not provoke the same soul-searching or unrest as the first. This was partly because a major political victory compensated for the military defeat, and partly because myths obscured the struggle's significance. Three beliefs, in particular, shaped Arab thinking about these events:

First, Egypt was defeated by France and Britain, and not by Israel alone. Second, the defeat resulted from the lack of Arab unity, leaving Egypt isolated against a tripartite attack. Third, Egypt had been spared the consequences of defeat by the intervention of the USSR, its new ally since the previous year.

The third of these beliefs is a clear myth, a successful combination of deception and self-delusion. The events of October and November 1956 clearly show that the Soviet government said nothing until the President of the United States and other spokespeople repeatedly explained that the U.S. did not support the actions of Britain, France, or Israel, but opposed them. Only then did the Soviets adopt the Egyptian cause and issue severe threats against the attackers. Even afterward, they lacked the power to guarantee the Israeli withdrawal from Sinai, which was achieved solely by the U.S. government. Nevertheless, the myth of Soviet salvation became a central belief and was reaffirmed by King Hussein in Moscow as late as October 3, 1967.

The military myths can be better understood, and at least some were solidly based on facts. Egypt indeed fought alone, unlike Israel. The

Egyptian interpretation of events drew upon an abundance of disclosures and announcements. It is possible that the study of these revelations contributed to President Nasser's flawed judgment—and that of Moscow's—regarding the relative military and political strength of Israel and Egypt.

The 1956 myth—that Egypt fought alone against three enemies and prevailed—persisted for over a decade. The events of 1967 certainly destroyed it. This time, the defeat was both political and military. Three Arab states on Israel's borders, supported by other Arab countries, were defeated by Israel alone. Attempts were made to revive old myths and create new ones, but they met with limited success.

There remains only a minimal willingness to acknowledge the facts—far less than in 1948–1949, when debate in the Arab countries was still free and often realistic. The minor defeat of that year was called *Nakba* (“Catastrophe”) by the Arabs. The far greater defeat of 1967 is decisively labeled *Naksa* (“Setback” or “Failure”). This term is used even in press translations or foreign analyses, serving to invoke concepts such as defeat and catastrophe, which are taboo. The general adoption of this term is a striking example of the silencing of language and its use to control public thought and conceal the truth (Bernard Lewis, 1970, pp. 171–172).

Structural Constraints and Developmental Contradictions: Reassessing Nasser's Socialist Experiment in Egypt - Rethinking Failure Beyond Ideology

The study shows that the socialist experiment conducted in Egypt under Gamal Abdel Nasser between 1956 and 1970 has provoked academic debate in later years. Early interpretations emphasized its nationalist and anti-imperialist dimensions (Waterbury, 1983), while later analyses have placed it within broader patterns of Arab socialism and state-led development (Richards & Waterbury, 2008).

Therefore, rather than attributing the limitations of Nasser's socialism primarily to ideology or Cold War geopolitics, this study argues that its constraints were structural, demographic, and economic,

resulting from demographic acceleration, limited administrative capacity, uneven spatial development, stagnation in mineral production, and fragile industrial foundations.

The regime, as a socialist-oriented regime, wanted central planning, nationalization, and monumental infrastructure projects, most notably the High Dam. However, modernization progressed faster than the institutional capacity could sustain it, leading to structural expansion rather than immediate collapse.

The results of the study (mainly the economic data) support the thesis that Nasser's socialist experiment failed not for lack of ambition but because of demographic acceleration, administrative weakness, and resource stagnation, which limited structural consolidation.

The High Dam managed the Nile but failed to increase productivity significantly. Industrial growth remained limited, and nationalization centralized control without improving efficiency. Population growth offset progress.

Thus, the Egyptian case study shows that successful modernization depends on demographic management, strong institutions, and productive growth; without them, state-led development can lead to overdevelopment.

Demographic Compression and Developmental Dilution

According to demographic data, there is no correlation between Egypt's demographic growth and an increase in the country's standard of living. The study shows that between 1960 and 1970, Egypt's population grew by about 2.5 percent annually (Tsuk, 1981). According to the study's demographic data, by 1970, the total population reached 33.3 million, concentrated in the Nile Valley and Delta, with a density of 700-1,200 people per square kilometer (Tsuk, 1981).

Rapid demographic expansion placed direct pressure on housing, health services, education, transportation, and employment. While industrial and agricultural output increased in some sectors, per capita income rose only modestly.

This thesis introduces the concept of "demographic compression": this idea argues that a structural situation exists in which

economic growth is constantly diluted by rapid population expansion. Research on Nasser's socialist policies in the 1960s is consistent with arguments that development outcomes should be assessed in relation to demographic momentum rather than absolute production figures (Richards & Waterbury, 2008).

Egypt lacked effective mechanisms for demographic management, whether through educational campaigns, reproductive health policies, or rural employment diversification. Therefore, planning operated in an environment of ever-expanding demand.

Urbanization Without Absorptive Capacity

The study shows that urbanization in Egypt, driven by the establishment of factories, increased demographic pressure, especially in large cities. Between 1960 and 1970, Egypt experienced significant rural-urban migration, especially towards Cairo and Alexandria (Derman, 1979). Therefore, the urban infrastructure proved inadequate to accommodate the number of people it served in the 1960s. For example, roads covered only a limited part of Cairo's territory; much of the infrastructure dated back to earlier decades; the transportation systems deteriorated, creating severe congestion and overcrowding (Derman, 1979); and the lack of housing led to informal settlements and the occupation of marginal spaces, including historic cemeteries in East Cairo (Zuk, 1981).

This pattern reflects what urban theorists describe as “urbanization without industrial absorption,” meaning a situation in which a city cannot provide basic services to its residents because immigration exceeds the capacity of the economic sector (Todaro, 1969). Therefore, it can be concluded that rather than spreading development, industrial and administrative concentration reinforced metropolitan dominance. The result was an “urban explosion” characterized by congestion, infrastructure overburden, and rising inequality.

The Aswan High Dam: Hydrological Success, Structural Limits

The Aswan High Dam was the flagship project of Nasser's development vision. Technologically, it achieved flood control,

expanded irrigation, and generated hydroelectric power (Derman, 1979; Waterbury, 1983). It is estimated that 1 million Egyptians reached the advanced stages of agricultural preparation, and irrigation shifted to perennial cultivation.

However, the dam had several ecological consequences, including demographic, economic, and political impacts. The retention of nutrient-rich alluvium in Lake Nasser reduced the soil's natural fertility, increasing dependence on artificial inputs. Thus, while some crops, such as rice, improved in yield and quality, agricultural productivity failed to meet the needs of Egypt's rapidly growing rural population (Derman, 1979).

Industrial Concentration and Spatial Imbalance

Industrial employment data from 1958 reveal that more than half of the factory workers in factories (those employing ten or more workers) lived exclusively in Cairo and Alexandria, accounting for 23% and 28% respectively (Lessawy, 1966). The rural areas of Egypt (called "Upper Egypt") accounted for only 5% of industrial employment (Lessawy, 1966). Thus, although factory employment was supposed to benefit rural residents, in reality, it benefited the more affluent urban residents.

For example, although textile production in Mahalleh al-Kubra and petrochemical activities in Suez created an economic imbalance between the two sectors of the population, the data showed that planned industrial expansion near Aswan did not significantly alter national distribution patterns.

This pattern challenges the assumption that socialist planning inherently promotes economic redistribution across sectors and classes. Instead, Egypt's centralized planning reinforced metropolitan concentration, consistent with findings that state-led industrialization often gravitated toward established infrastructure and market centers (Evans, 1995).

Mineral Stagnation and Incomplete Autonomy

Mineral production in Egypt stagnated between 1966 and 1970. When examining the data, it is very clear that iron ore production

declined, and phosphate production experienced only temporary fluctuations before returning to average levels.

Therefore, given heavy investments in infrastructure, including the Aswan Dam, stagnation in mineral production increased dependence on imported raw materials, including those from other socialist countries. Compared with theoretical ideas in political economy and political science, this result is consistent with the warning of dependency theory that import substitution without deep domestic resource development may perpetuate structural vulnerability (Cardoso & Faletto, 1979).

Nationalization and managerial capacity

According to the study's results, a major structural weakness of Nasser's socialism was bureaucratic-administrative inefficiency. This study (in the bureaucratic field) is, in fact, a follow-up to a study conducted by the researcher Lesavi on 58 factories, in which he found a severe shortage of skilled managers, experienced technical staff, and competent supervisors (Lesavi, 1966).

According to Lesavi, older state-owned factories that were nationalized were characterized by excessive bureaucratic rigidity and overstaffing (Lesavi, 1966). While newer institutions such as the Suez Canal Authority displayed greater managerial dynamism, they did not represent systemic transformation.

In this context, the developmental state theory emphasizes the importance of bureaucratic professionalism and embedded autonomy (Evans, 1995). Egypt's experience suggests that a change in ownership without managerial modernization yields limited productivity gains.

Recognition of Structural Tension

The Israeli socialist-democratic press of 1962 described the Egyptian economy as suffering from a structural impasse and noted Nasser's attraction to foreign capital (Davar, 1962).

This public distinction, which testified to the economic front, testified to something more. In my opinion, it testified to an awareness of the lack of local capital and the limitations of planning. The tension between an ideological commitment to socialist autonomy and a pragmatic reliance on external aid. That is, as early as 1962, Israeli experts understood that

the Egyptian economy had publicly declared itself autonomous but, in practice, relied on foreign aid because it lacked funds to implement its socialist policies.

SCIENTIFIC CONTRIBUTIONS

A) Theoretical contributions:

1. The dissertation conducts a study and deduces the main characteristics of the doctrine of Arab socialism. Scientific research is systematized, focusing on the role of the ideology of Arab socialism and its influence and practical manifestations in the conditions of Egypt during the rule of Gamal Abdel Nasser.

2. The concepts of socialism and Arab socialism are conceptualized and defined, their intellectual and historical origins are studied, and the political, social and economic conditions that contributed to the emergence of Arab socialist thought are analyzed. The essence, achievements and limitations of Arab socialism as a political and socio-economic model are outlined.

3. The thesis is formulated and defended that understanding the ideological foundations and practical application of the doctrine of Arab socialism is essential for assessing the contemporary political development of Egypt, the development of nationalist movements, and the broader challenges faced by post-colonial states choosing independent paths of modernization.

B) Theoretical and applied contributions:

4. Demographic compression in large cities as a detrimental factor for economic progress in Egypt. This work identifies rapid population growth as a key structural variable in Egypt in the 1960s. That is, rather than serving as a mere background, demographic momentum is presented as a factor that harms economic development, the standard of living of citizens, the efficiency of the bureaucratic system, and effective welfare policies.

5. Socialist centralization and metropolitan aggravation. The analysis shows that central planning can exacerbate spatial disparities.

That is, industrial concentration in Cairo and Alexandria increased significantly under socialist policies, which contributed to the shortage of basic goods in the country.

6. Managerial capacity as a crucial variable. A failure in managerial capacity is presented as a critical factor in the failure of economic policy in Egypt. That is, while nationalization expanded public ownership, it failed to develop sufficient technocratic expertise.

SCIENTIFIC PUBLICATIONS:

Lawi, Sh. (2023). Economic and political consequences of the wave of asylum seekers in Europe in the last 10 year. Conference Proceedings: Doctoral conference - 16/18 December 2025: SWU. Blagoevgrad. Bulgaria. pp. 624-631. Университетско издателство „Неофит Рилски“, Благоевград. <https://yearbookpsy.swu.bg/wp-content/uploads/2024/06/Doctoral-School-and-7th-Doctoral-Scientific-Session-of-the-Faculty-of-Philosophy-2023.pdf>

Lavi, S. (2025). “Understanding the "Arab socialism" in Egypt”, Open Journal for Studies In Sociological Studies (OJSH), Center for Open Access in Science (COAS), Belgrade. Serbia. <https://doi.org/10.32591/coas.e-conf.11.181971>

Lavi, S. (2025). “Egyptian politics in the 21st century”, 11th International e-Conference on Studies in Humanities and Social Sciences, Center for Open Access in Science (COAS), Belgrade. Serbia. <https://doi.org/10.32591/coas.e-conf.11.181971>

DECLARATION OF SCIENTIFIC ETHICS

The dissertation ““Arab Socialism” as an ideological movement in the modern political history of Egypt” is the author's text.

In its development, foreign publications and works have not been used in violation of copyright without proper reference and citation.